

Za dvig naše ljudske prosvete

Z 21. marcem smo pričeli z delom v Žitari vesi. Kakor vedno, tudi zdaj nismo dolgo spraševali kako to in kdaj drugo, zavedali smo se velike naloge, ki jo je postavil slovenski narod pred nas mladino in šli navdušeno na Izvedbo in izpolnitve prevzetih obvez.

Danes lahko že naštavamo vidne uspehe, ki smo jih dosegli. Tovariši iz Št. Vida, Lovank, Globasnice, Reberce in Mokriju so pričeli z mladinskim tekmovaljem pripravljati teren za gradnjo prosvetnega doma v Žitari vesi. Prišli pa so tudi iz Kaple ob Dravi, Št. Jakoba v Rožu in Rožeka. Lahko smo že ponosni na dosedanje uspehe. Kljub velikim težavam smo izvedli v zadnjem času naslednja dela:

Prekopali in prevozili smo na razdaljo 500 m približno 50 m³ ruševin. Podrli smo tri notranje stene in vse tiste, ki so poškodovane. Podiranje starih razpadajočih sten je zelo nevarno in naporno, toda mlade roke se z navdušenjem oprimejo tudi najtežjega dela.

Poleg odkopa ruševin smo prepeljali in raztovorili več m³ drobnega peska, ki je potreben za novo zidanje.

Vendar pa to še ni vse. Medtem ko se je delalo v Žitari vesi, je ostala mladina iz okrajev Beljak, Borovlje in Pliberk pridno pripravljala potreben material, zbirala deske, sekala smreke in se pripravljala za poznejše masovno delo.

75 mladincev in mladink iz treh okrajev je sodelovalo prve dni pri predpripravah, 75 mladih graditeljev je zastavilo svoje mladeničke sile in veselo pričelo z delom za obnovo kulturnega doma.

Velikansko delo je še pred nami, toda izvršili ga bomo. Zavedamo se, da bodo kulturni domovi v Žitari vesi in tudi v Škofijskih spet velik korak naprej pri dvigu naše ljudske prosvete, omogočili bodo širši razmah kulturnega udejstvovanja in izobrazbe našega slovenskega naroda na Koroškem.

NA GRADNJI...

Skupine mladih graditeljev se večkrat menjajo. Danes delajo mladinci iz Globasnice, jutri pridejo tovariši iz Reberce iz Mokriju in tako naprej. Vedno nove moći prihajajo na gradilišče, zdrava krepka mladina. Večkrat zadoni vesela pesem in delo gre hitreje izpod rok.

Danes čakata Srečko in Kristi na ostale tovariše, že postajata nestrpna.

»Globaščani pa imajo precejšnjo zamudo!« pravi Srečko. »Kaj pa je z Blažem? Ali jih danes sploh ne bo?«

»Mogoče, da jih je zadržalo slabo vreme.«

»Je tudi mogoče. Midva kar pričiniva!«

Veselo zavitiha krampe. Tudi dež ne more zadržati mlada delavca, ki močno vihtita orodje. Mimo prihaja stara mama in postane na gradilišču.

»Dobro jutro mama. Kam pa vi že takoj zgodaj?«

»Eh kaj, v trgovino moram. Spet so

vsak s svojim konjem. In celo iz Reberce pridejo. Danes bo veselo.«

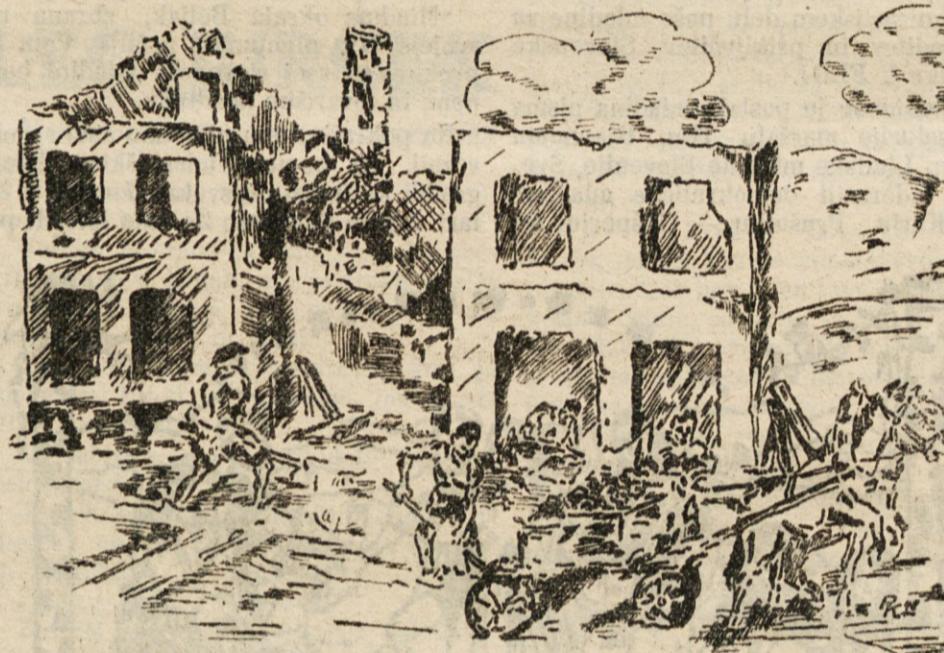
»Zdravo tovariši! Zdravo Globaščani!«

Okrog 12. ure se je zjasnilo, postal je neprijetno vroče. Pot lije graditeljem po obrazu, ko vihtijo krampi in lopato. Od las, nosu in brade jim kaplja, toda oni se smejejo, veselo odgovarjajo krampi, ko udarijo ob steno. Voz za vozom se pomika z gradilišča in spet se vrača prazen...

Počasi pada mrak na zemljo, postaja hladnejši.

»Treba se bo pripraviti za odhod,« pravi Franci, »ura bo sedem!«

Zadnji vozovi peljejo svoj tovor, nato

Na gradilišču prosvetnega doma v Žitari vesi

objavili, da dobimo eno celo limono, moram takoj po njo, drugače še te ne dobim. Ali boste spet gradili, saj tam prihajajo že drugi pomagači.«

In res, pripeljali so se z vozovi iz Globasnice. Pet tovarišev. Količ in Hojnik

krenejo mladinci orodje na rami, proti domu. Pesem s proge »Šamac — Sarajevo« odmeva v noč. Jutri se bo delo spet nadaljevalo, spet se bo slišala mogična pesem dela, pesem obnove domovine.

P. K.

Kapelški pionirji so nastopili

Dne 11. aprila 1948 so nastopili pionirji iz Kaple ob Dravi v Podljubelju s samostojno prireditvijo. V velikem številu so se zbrali starši in mladina, da prisostvujejo kulturni prireditvi, ki jo priredijo najmlajši kulturni delaveci — pionirji sami.

Pionir Tevži Šlemie je prireditev otvoril in v svojem nagovoru dejal: »V imenu pionirske organizacije Kapla, vas vse prav prisrčno pozdravljam. Dolgo je že od tega, odkar smo zadnjič nastopili, toda danes vam hočemo pokazati, kaj smo se v tem času naučili, hočemo vam

Prav gotovo že nestrpno pričakujemo dan, ko bodo tudi slovenski pionirji dobili svojo železnico. Pionirska proga, na kateri bodo preživeli slov. pionirji mnogo veselih ur in ki bo predvsem tudi velika šola za nje — zlasti za tiste, ki se bodo posvetili železničarskemu poklicu — se bo vila od Viča pri Ljubljani skozi lepe gozdne in prijazne dolinice do Kosez.

Vem, da jim sedaj leži na srcu vprašanje: Zakaj se bo pionirska proga začela na Viču, ki je za nekatere pionirje tako daleč? Pomisli moramo na to, da ljudska oblast, ki jim daje pionirska proga, gleda v bodočnost, na to, kako in kam se bo v prihodnjih letih razvijalo in razširilo glavno mesto ljudske republike Slovenije. In strokovnjaki, ki izdelujejo regulacijske načrte Ljubljane, bodo gotovo upoštevali tudi želje pionirjev, da se pozneje pionirska proga približa Tivoliju.

Sedaj pa o tem, kakšna bo proga. Gotovo že malo veste v pionirski progi v Beogradu in Zagrebu.

Za sedaj povem lahko toliko, da bo pionirska proga v Ljubljani malo drugačna od beograjske in zagrebške. Že sam spodnji ustroj bo grajen za 76 cm in ne za 60 cm železnico. Kaj je to spodnji ustroj, kaj pomeni 76 cm železnica, vprašate tovariše železničarje ali pa mogoče mladince, ki so gradili mladinsko progo. Omenim naj le, da so se odločili za širšo progo zato, ker je ožja

manj trdna in se vlak hitreje iztiri. Seveda ne smete misliti, da bo sedaj pionirska železnica tako velika, kot je na vredna. Ne, vagoni in lokomotiva bodo vseeno majhni — za pionirje ravno prav veliki. Za začetek bo na progi vozil en vlak s petimi vagoni. Vagone so obljuibili narediti v svojem prostem času delavci in strokovnjaki v mariborskih železniških delavnicah, lokomotivo pa bodo vzeli v roke in jo popravili, da bo kot nova, strokovnjaki železniških delavnice v Šiški.

Še letos bodo ob progi zgrajene tri postaje. Da bodo lepe, bodo poskrbeli arhitekti z univerze. Načrt zgraditve pionirske proge obsegata tudi ureditev njene okolice, da bo pionirjem nudila čim več razvedrila, pa tudi pouka in koristi. Tako nameravajo urediti botanični in živalski vrt. Pa ne samo poleti, tudi pozimi se bodo peljali pionirji iz mesta v naravo. Ing. Bloudek, ki je gradil veliko smučarsko skakalnico v Planici, bo pravil načrt za pionirsko skakalnico.

Na pionirski železnici bo seveda vse osebje sestavljeno iz pionirjev. Seveda se je za to delo treba učiti in tudi vsak pionir ne bo mogel postati vlakovodja, telegrafist, sprevodnik itd. Službo bodo lahko opravljali le tisti pionirji, ki se v šoli odlično uče, ki izpoljujejo statut Zveze pionirjev. Sicer pa kaj bi toliko govoril — saj so se v Ljubljani že pričeli tečaji za te pionirje. Ko je mestni odbor Ljudske mladine pozval pionirje,

naj se prijavijo za železničarski tečaj, se jih je oglasilo lepo število. Še celo mnogo preveč, kot pa so jih lahko sprejeli. Sedaj sprejeti pionirji že hodijo na tečaje. 290 jih je in vsi so najboljši učenci raznih ljubljanskih šol. Vsako nedeljo jim predavajo inženirji in tehnični železniške direkcije. Učni načrt — in po njem seveda tudi pionirji — je razdeljen na deset skupin. Tečaj za strojvodje obiskuje dvajset pionirjev, tečaj za kurjače prav tako dvajset, v tečajih za telegrafiste in vlakovne odpravnike jih je po štirideset, v tečajih za vlakovodje in vozovne preglednike po dvajset, za sprevodnike in potniške blagajnike se pripravlja štirideset, za progovne čuvanje trideset, za nadzornike proge in desetarje po dvajset pionirjev. V tečajih se pridno uče, pri pouku pazijo in predavatelji so prav zadovoljni z njimi. Da se bodo podrobno seznanili z vsemi skrivnostmi železniškega prometa, bodo hodili na glavni kolodvor, potem pa bodo šli pogledat še pionirsko železnico v Zagrebu. Mnogi izmed njih nameravajo pozneje, ko bodo odrasli, stopiti v službo pri železnicu. »Zdaj se bomo že veliko naučili,« pravijo in takrat, ko bomo veliki, se nam marsičesa ne bo treba od začetka učiti. Že sedaj se pripravljamo in učimo, da bomo bolje lahko pomagali pri izgradnji domovine.«

Tako je torej dragi pionirji, s pionirsko progo v Ljubljani. Kmalu se bo razlegel veseli pisk male lokomotive, pionirji pa, ki bodo železnico upravljali in tisti, ki se bodo z njo vozili, bodo srečni in zadovoljni vzkliknili v pozdrav in zahvalo novi domovini, ljudski oblasti, ki za svoje najmlajše skrbi na vsakem koraku.

Lado Seliger

pokazati, s kakšnim veseljem se učimo naše materinščine — slovenskega jezika, videli boste danes, ko bomo enkrat sami nastopili, da tudi mi najmlajši požrtvovalno delamo.

Ravno danes obhajamo spet obletnico izselitve, ki je bila največji zločin nad našim slovenskim ljudstvom. Tudi mi hočemo po svojih močeh doprinesti k temu, da se ta dan nikdar več ne povrne. Da smo res pripravljeni, vam hočemo danes z našim kulturnim sporedom dokazati. Ni veliko, kar prinašamo, vendar imamo voljo učiti se in korakati z mladino načelu v borbi za lepšo in srečnejšo bodočnost. Pripravljeni smo tudi mi najmlajši napeti vse naše mlade moči za dosego prave svobode, katera pa nam je zagotovljena edino v naši domovini, novi Titovi Jugoslaviji.

Vas starše prosim kot pionir, da ne branite vašim otrokom na naše prireditve, naj bodo starejši ali mlajši od menega, pokažite jim pot v naše vrste, kjer se pravilno učimo naš materinski jezik, kjer se usposabljam v odločne in preiane borce za pravice našega zatiranega naroda. Naše delo ni zastonj, kajti bodočnost je mladine, je naša!«

Po govoru so nastopili pionirji s svojim kulturnim sporedom. Prav lepo so zapeli pionirsko himno »Mi smo slovenski pionirji«. Nato so uprizorili dve kratki igri, kateri so mladi igrači z velikim uspehom odigrali. Nastopili so tudi z recitacijami petjem ob spremljavi citer in spvom »Železna cesta«. Pionir Adolf in pionirka Urška sta žela takšno odravljano da sta moralna »Železna cesta« ponoviti.

Ob koncu se je pionir Tevži zahvalil za številno udeležbo in se poslovil s pionirskim pozdravom »Za domovino s Ti-tom — naprej!«

Nastop naših pionirjev zasluži posebno pohvalo ne samo zaradi tega, ker so nastopili samostojno, temveč tudi zaradi tega, ker so nastopili z res pestrim in dobro podanim sporedom. Dokazali so veliko ljubezen do slovenske besede, do slovenskega naroda ter odločnost, boriti se s svojimi mladimi močmi za dosego pravic slovenskega naroda na Koroškem.

Na klopici

Najlepši čas je sonca polni maj, ki vsako leto raj na zemlji ustvari. Mladina skače, vriska: — na klopih posedajo prijatelji spet stari.

O davnih časih, o mladostnih dneh na soncu pogovarjajo se radi. Kako je vendar dolgo, dolgo že, ko tudi oni še bili so mladi!

Takole smo skakali tudi mi in žogali v pomladni se naravili. Vsakršne misli starčkom se bude, cel roj spominov jim šumi po glavi.

**Mladina! Tvoj list je
MLADA KOROŠKA**

12 PALČKOV — MALČKOV

Se palček - malček zdaj April razjoče:
»Joj, meni v svet se noče. Se nisem še
naspal, sem ves še vrtoglav!«

Se bratci palčki razjezijo, Aprila v
svet spodijo. Časa toliko je še imel, da
dežnik s sabo je vzel. Ko vrnil se je

spet, bil moker je od glave pa do pet.
Bratci palčki so se zasmajali in vprašali:
»Kako, ti muhasti April, kako na svetu
je bilo?«

April zajokal je bridko: »Tako na
svetu je bilo, tako:

Ivan Albrecht:

Materi

Mamica moja, nimam darov,
da bi ti z njimi izpričal,
kako sem globoko v sreču te
že zdavnaj poveličal.

Ker nimam daril, poslušaj samo,
kakšne moje so želje:
Rad bi vedno živel tako,
da bi bil tebi v veselje.

Rad bi navzel se tvojih dobrov,
da vsak bi moral priznati:
»Tale otrok je tako plemenit
kot bila njegova je mati. —«

ZAKAJ — ZATO

Zakaj pade maček vedno na noge?

Na to vprašanje niso učenjaki znali odgovora dolgo časa. V zraku nima maček nobene opore. Brez opore pa se vendar ni mogoče obrniti! Pa se maček le obrne brez opore. Opazovali so mačka, ko so ga držali za noge visoko v zraku tako, da je visel z glavo in hrbitom navzdol. Pa so zapazili, da je macek vsakokrat iztegnil rep na desno ali na levo, preden so ga izpustili. S tem je

prestavil težišče svojega telesa bolj na levo. Ta prestava ležiča prisili njegovo telo, da se nagne naglo na levo ali desno tako, da prileti maček na zemljo z negami navzdol.

Zakaj plava pokvarjeno jajce po vodi?

Sveže jajce vsebuje rumenjak in beljak. Oba sta težja od vode. Zato tone sveže jajce v vodi. V pokvarjenem jajcu pa se razkrojita rumenjak in beljak ter tvorita pline, ki so mnogo lažji od vode. Jajce postane zaradi tega lažje kot ista množina vode, zato splava v vodi navzgor.

Zakaj je zlato dražje od srebra?

Zlato ni koristnejše od srebra in tudi ni lepše. Nasprotno! Srebro je celo odpornejše, ako ga mešamo z drugimi kovinami. In njegova blešeča belota ni grša od rumenega zlata. Srebro se tudi rabi v gospodinjstvu in zdravilstvu, v večji meri kot zlato. In vendar je zlato dragocenejše. Zakaj? Zato, ker je redkejše. Čim manj je česa, tem dražje je in tembolj cenjeno je. Ako bi nekega dne izsledili celo goro zlata, bi bilo zlato povsod cenejše od srebra. Krompir je poceni, dokler ga imajo povsod dovolj. Ali, ako bi izbruhnila lakota in bi jedi in tudi krompirja zmanjkalo, bi bil en sam krompir več vreden, kot istotko velika kopa zlata.

FRANJO ČIČEK:

V Pukšah gori

Pukše so dolga vas in jim pravijo tudi mesto, ker imajo zdravnika. Zdravniku pravijo tudi dohtar ter ga rabijo za različne bolezni in nezgode.

Pa pride nekega lepega dne popoldne gasilski trobentač pred gasilskega načelnika in zatobi: Trara!

»Kaj pa je, da godeš?« se oglesi gasilski načelnik.

»Gori, gori!« pove trobentač.

»Prava reč, če gori,« pravi načelnik. »Zato smo pa tu in bomo gasili, če gori in imamo gasilsko društvo in brizgalno. Kje pa prav za prav gori?«

»Pri zdravniku dohtaru.«

»Popolnoma v redu. Zatobi po cesti in skliči gasilce!«

»Pa je ogenj visoko.«

»Nič ne de,« se smejava načelnik. »Vzamemo s seboj lestvo, pa mirna Bosna, in splezamo na hišo. Stopi tja k Cuckovem Cenetu in mu reci, da ga lepo pozdravim ter ga prav tovariško prosim, če bi bil tako prijazen in ljubezniv, saj je drugače dober dečko, kakor je bil njegov oče, lahka mu bodi zemlja domača, na raku je umrl in še ni bil bog ve kako star ter bi še danes živel, če bi bil zdrav in ne bi umrl, da tako je in nič drugače, in mu torej reci, lepo mu povoj, saj veš, kako mislim, da je danes požar in da gori, in sicer gori pri nas v Pukšah in da bo vedel kje, mu reci, da gori in se kadi pri dohtarju, ki je zdravil njegovega očeta, in da je ogenj ka-

kor praviš visoko in pri najboljši volji da ne moremo do njega, da bi ga pogasili na licu mesta in mu zavezali vroči jezik. Tako mu povej, potem ga pa v mojem imenu lepo prosi, če bi bil Cucek takoj prijazen in nam za kratek čas posodil lestvo.«

»Poznam Cuckovo lestvo,« odvrne trobentač, »prekratka bo, vam rečem! Ko sem obiral lani hruške, mi je do zadnje veje manjkalo še deset klinov.«

»Danes ne boš obiral hrušk, ampak gasil in za ogenj bo menda lestva dovolj dolga. Lepo obriši se, malo si moker pod nosom, in pojdi k Cucku!«

»Ali, načelnik, vseeno trdim, da je lesta prekratka! Gori namreč v drugem nadstropju.«

»Sitna reč,« brunda načelnik ter si viha brke. »Kaj naredimo sedaj? Kaj misliš?«

»Do sedaj še nisem ničesar mislit,« pravi trobentač. »Počakaj malo, bom začel takoj mislit!«

»Veš kaj,« ga prekine modri načelnik. »Pođi k meni v sobo ter počakajva, da prigori hiša do prvega nadstropja. Potem bo menda lestva dovolj dolga in bomo lahko gasili in tebi ne bo treba ničesar mislit!«

»Izvrstna misel,« vzkljukne trobentač ter gre v načelnikovo sobo. »Čez pol ure pogledam, kako daleč je že kaj ogenj in ako je že v prvem nadstropju, zatrobim:

trara, in pojdem po Cuckovo lestvo.«

»Tako je,« potrdi načelnik in še pove: »Veš, naglica nikjer ni dobra in rečem ti, tudi počasi se pride daleč.« In sta čakala in čakala in bi čakala mogoče še danes, da ni pridirkal občinski pastir ter se zadrl skozi okno:

»Dohtarjeva hiša je do tal pogorela!«

»No, potem pa še bolje,« pravi načelnik. »Sedaj nam pa sploh ni treba gasiti in greš lahko mirno domov, Cucka pa naj z lestvo vred koklj brcne!«

O, tam v Pukšah je zabavno in so vedno dobre volje!

STRIC JOŽA SVOJIM PRIJATELJEM

Dragi moji prijatelji! Spet je minilo mesec dni, odkar smo se zadnjič pogovarjali v našem kotičku. Kaj vse se je dogodilo med tem časom! Velikonočni prazniki ležijo že daleč za nami. Gotovo ste jih veselo in dobro preživelii. Prepričan sem, da vam je položil zajček mnogo lepo slikanih pirhov v gnezdece, ki ste mu ga nastavili pod kakšnim grmmom ali v skritem kotu v drvarnici. Ali ni tako? Saj še zdaj vidim vaše žareče oči in nasmejane obrale, ko ste jih nesli v hišo: rdeče, modre, vijolične, rumene in kdo ve kakšne barve še.

Pionirji in pionirke! Zdaj je prišla lepa cvetoča pomlad v deželo. Vse zeleni in cveti, iz dneva v dan postaja narava lepša, razveseljivejša. Klanjajo se zlate trobentice in se nasmihajo drobnim ptičkom, ki veselo prepevajo v gaju. Narava se je prebudila, slavi vstajenje in zmago. Premagala je mrzlo in neprijetno starko — zimo, ki se je odpravila s svojim snegom in ledom. Toplo pomladansko sonce jo je pognalo iz dežele.

Moji mladi prijatelji! Kakor je zmagala pomlad ter s svojimi sončnimi žarki premagala hladno zimo, tako bo tudi zmagala pravica nad temnimi silami reakecije, tudi za naš slovenski narod na Koroškem bo zasijalo zlato sonce svobode, nastopila bo dolgozaželjena in težko pričakovana narodova pomlad tudi za nas koroške Slovence. Zadihali bomo tudi mi svobodno in se skupno z našimi že osvobojenimi brati veselili vstajenja — praznovali bomo našo alelujo.

Kaj bi vam še povedal lepega? V začetku najlepšega meseca v letu — mama, bodo praznovale naše pridne mamice svoj praznik — materinski dan. Na ta dan jih bomo posebno počastili in obdarili, zahvalili se jim bomo za vso skrb in dobroto, katere smo deležni. Z lepimi recitacijami in petjem jim bomo na-

pravili posebno veselje, slovenska beseda, ki so jo nas učile naše mamice, jim bo najlepše darilo.

Danes prejema Milka Kušej iz Blata pri Pliberku lepo knjigo kot nagrado za njen rešitev zadnje križanke.

Dragi moji prijatelji, pozdravljam vas prav toplo in vam želim mnogo razvedrila pri igrah na prostem, v sončni pomladanski naravi.

Vaš stric Joža

UGANKA

Dragi pionirji! Namesto pik vstavite črke in dobili boste lep pregovor znanega slovenskega pisatelja, Josipa Stritarja.

REŠITEV KRIŽANKE:

Vodoravno: 2 vik; 4 snaha; 7 okras; 13 Erika; 15 Tito; 18 Titova Jugoslavija.

Napivčno: 1 Mi; 2 varuh; 3 kokos; 4 slon; 5 nov; 6 hej; 9 ata; 10 sivo; 11 mir; 12 it; 14 Ig; 16 ti; 17 ojn; 19 ar; 20 le.

SLIKA BREZ BESED

